

Marshall proti diskuzijam s Sovjetsko unijo

Izjavil je, da Amerika ne bo revidirala politike. Državni tajnik skuša razščititi konfuzijo

Washington, D. C., 13. maja.—Državni tajnik George C. Marshall je na sestanku s časniki-jami zavrnil sugestije glede diskuzij med Ameriko in Sovjetsko unijo o svetovnih problemih in izravnavi razlik med državama. Skušal je ublažiti propagandni poraz, katerega je doživela Amerika, ko je ruski zunanji minister Molotov objavil vsebino not, izmenjanih med njim in ameriškim poslanikom Smithom v Moskvi. Državni department in Trumanova administracija sta prišla v zagato po objavi vsebine not.

Marshall je dejal, da Rusija, ako je v resnici zainteresirana v izboljšanje svetovne situacije, lahko podvzame akcijo skozi organizacijo Združenih narodov. "Imeli smo bridke izkušnje s takimi prizadevanji," je rekel Marshall. "Kar mi hočemo, je akcija, ne brezplodne diskuzije."

Sovjetska unija je vzela noto, katero je poslanik Smith dostavil Molotovu 4. maja, na znanje kot definitivni predlog, da je Amerika pripravljena za diskuzije glede izravnave razlik med državama. Krivda za fiasco se ne more zvrniti na Smitha, ker se je držal navodil državnega departamenta.

Marshall je naglasil, da Amerika ne bo revidirala svoje politike, ki je zavezništvo Rusije, Sovjetski vladi je dal razumeti, da Henry A. Wallace in ne vodja katere koli druge manjšine ne bo uspel v prizadevanjih za revizijo politike.

Predsednik Truman je prej izjavil, da Smithova nota ne pomeni, da se je vlada odločila za revizijo politike naprām Sovjetski uniji in ostalemu svetu. Očitno je, da se bo ameriška

Vkorakanje židovske armade v Jafu

Egiptске čete invadirale južno Palestino

Tel Aviv, Palestina, 13. maja.—Naznanilo pravi, da bodo enote židovske armade Hagana v Jafu, arabsko mesto, iz Tel Aviva. Naznanilo dostavlja, da so židovske oborožene sile zasedle tri arabske trdnjave med Tel Avivom in Gazo po ljuti bitki z Arabci, v kateri je padlo 60 Arabcev in pet židov.

Arabska pehota, podprta s topništvom, je naskočila židovske pozicije na cesti med Tel Avivom in Jeruzalemom in reokupirala Beit Mahsir in Bab el Wad, sotesko, skozi katero gre cesta, deset milj zapadno od Jeruzalema.

Židovska podtalna armada Ir-gun Zvai Leumi je zavojevana v bitkah z arabskimi silami v hribih pri Sharonu. Zasedla je tri arabske naselbine.

Nepotrjeno poročilo pravi, da so egiptске čete invadirale južno Palestino in so zdaj udeležene v bitkah z enotami židovske armade. Arabska legija transjordanjskega kralja Abdullaha je napadla židovsko naselbino na južni strani Jeruzalema.

General Alan Cunningham, britski vrhovni komisar, je naznanil, da bodo britske čete zapustile Jeruzalem v petek in odrinile v Haifo, palestinsko luko, kjer se bodo ukrcale na parnik, ki jih bo odpeljal domov.

Israel Rokach, župan v Tel Avivu, je izjavil, da bo prevzel administracijo Jafe, ko bo v mesto vkorakala židovska armada.

Imenovanje komisarja za Palestino

Prizadevanja za ustanovitev vlade se izjalovila

Lake Success, N. Y., 13. maja.—Ameriška delegacija je predlagala, naj organizacija Združenih narodov imenuje vrhovnega komisarja za Palestino. Izbrala naj bi ga Amerika, Velika Britanija, Rusija, Francija in Kitajska.

O predlogu bodo razpravljali člani posebnega odbora skupščine Združenih narodov danes. Vrhovni komisar ne bo imel vladne oblasti. On naj bi skušal le pridobiti žide in Arabce za sklenitev dogovora glede ustanovitve vlade v Palestini. Amerika je tudi predlagala razpust komisije Združenih narodov, ki je bila formirana po sprejetju zaključka, da se Palestina razdeli na dve državi.

Ameriška delegacija je predlagala imenovanje vrhovnega komisarja po konferenci med predsednikom Trumanom in državnim tajnikom Marshallom v Washingtonu. Skupščina Združenih narodov je prej priznala, da so se njena prizadevanja glede ustanovitve začasne vlade v Palestini izjalovila.

Britski delegat Alexander Cadogan je dejal, da bi morala organizacija Združenih narodov poslati posebno komisijo v Palestino kljub opoziciji s strani Židov in Arabcev. On je ponovil izjavo, da se bo Velika Britanija odpovedala mandatu 15. maja.

Vzroka za vojno med Anglijo in Rusijo ni

London, 13. maja.—Vojni minister Emanuel Shinwell je dejal, da ni nobenega vzroka za vojno med Veliko Britanijo in Sovjetsko unijo, kakor ni vzroka za vojno med Veliko Britanijo in Ameriko. "Ideološke razlike med Veliko Britanijo pod delavsko vlado in Ameriko pod vlado velebiznisa so najmanj tako velike kot one med Rusijo in Veliko Britanijo," je rekel. "Vojna se ne more in ne bo začela zaradi teh razlik."

Holandska kraljica naznanila abdikacijo

Haag, Holandija, 13. maja.—Kraljica Wilhelmina je naznanila, da se bo odpovedala prestolu v prilogi svoji hčeri Julijani v septembru. Izjavila je, da se je odločila za abdikacijo zaradi rahlega zdravja. Prestol kot kraljica je zasedla 6. septembra l. 1898.

SPORAZUM DOSEŽEN NA SEJI FEDERACIJE STROKOVNIH UNIJ

Rim.—(ALN)—Sporazum je bil dosežen o administraciji in smericah na seji izvršnega odbora Svetovne federacije strokovnih unij, čeprav je komercialni tisk objavljaval napovedi, da se bo seja razbila in nastal razkol v federaciji.

Sporazum določa, da ne sme nobena včlanjena organizacija voditi kampanje za dominanco federacije ali ji vsiljevati svoja mnenja proti mnenju drugih članic. Vsaka tvorbeni organizacija naj sama odloča o političnih zadevah, kot je na primer Marshallov načrt, brez obveznosti federacije. Glasila federacije ne smejo objavljati napadov na včlanjene unije.

To formulo za gladko poslovanje so sestavili člani posebnega odbora, katerega so tvorili Arthur Deakin, predsednik federacije; tajnik Louis Saillant, James B. Carey, tajnik CIO; Vasilij Kuznetsov, reprezentant ruskih strokovnih unij, Vincent

Tewson, reprezentant britskih strokovnih unij, in Giuseppe di Vittorio, reprezentant italijanskih strokovnih unij. Ameriški časniki so pričevali, da bo Carey naznanil izstop CIO iz federacije. Namesto naznanila jih je Harry Read, delegat CIO, informiral o dosegi sporazuma. Di Vittorio se je tudi sestal s časniki. Povedal jim je, da ni nihče zmagal in nihče ni bil poražen. Vsak delegat je nekoliko popustil in s tem omogočil dosego sporazuma. Ko so bile glavne ovire odstranjene, se je izvršni odbor lotil drugega dela. To je vključevalo diskuzije o odnosih med Svetovno federacijo strokovnih unij in ekonomskim in socialnim svetom Združenih narodov, akciji glede garancije pravic unij, enaki plači za moške in ženske, ki opravljajo ista dela, in položaju delavskih unij v Nemčiji.

Domače vesti

Nov grob v Chicagu
Chicago.—Zadnje sredo je bil v avtni nesreči ubit Edward Kitz, star 20 let, sin družine Joseph in Angeline Kitz. Poleg staršev zapušta tri brate in dve sestr. Pogreb se vrši v soboto ob dveh popoldne iz pogrebne-ga zavoda na 5415 S. Spaulding ave. na pokopališču Woodlawn Memorial.

Nov grob v Penni
Baggaley, Pa.—Po dveletni bolezni je 12. maja umrl Joseph Zabkar st., član društva 318 SNPJ in ABZ, star 59 let, doma iz fare Raka pri Krškem. Zapušta ženo, 10 sinov in dve hčer, večina vsi odrasli. Pokop-an bo v soboto jutraj. Društvo 312 izreka preostalim glo-boko sožalje.

Iz Clevelanda
Cleveland.—V bližnjem Pains-villu je umrl John Stergar, ki je zadnjih 15 let vodil farmo, prej pa 17 let mešnico in gro-cerijo v Collinwoodu. Ko je šel k zdravniku v okrajno bolnišni-co, ga je zadel mrtvoud in uro-pozneje je izdihnil. Star je bil 61 let, doma iz Debljarja, fara Ročinj, Primorsko, v Ameriki 35 let, član društva 158 SNPJ in SDZ. Zapušta ženo, sestro Ano Piklar in dve poročeni re-ženki.—V Euclidu je umrl An-ton Laurin, star 42 let, član KSKJ. Zapušta tri sestre. Bo-lehal je par mesecev.—Pokojna Terezija Rozman, o katere smr-ti smo poročali večkrat, je bila članica društva 147 SNPJ.—Po dolgi bolezni je v bolnišnici v Gallipolisu, O., umrla Angela Godec, stara 43 let, rojena v Cle-velandu. Zapušta očeta Lojza Godec, tri sestre in dva brata.—V bolnišnici Glenville se nahaja Louise Cebron iz Collinwooda, ki se je morala podvreči opera-ciji.—Iz bolnišnice se je vrnila žena Franka Dolšaka iz Euclida.

Jeklarska unija proti tretji stranki

Boston, Mass., 13. maja.—Na konvenciji jeklarske unije CIO je bila sprejeta resolucija z ob-sedbo tretje politične stranke, katere predsedniški kandidat je Henry A. Wallace. Resolucija pravi, da je tretja stranka pomoč in uteha nazadnjaških kandida-tov in da nima opor v vrstah organiziranih delavcev. Pred glasovanjem o resoluciji je bila kratka, toda vroča debata. Van A. Bittner, podpredsednik unije, je dejal, da je tretjo stranko sku-tila komunistična stranka. Dele-gata Charles Fizer in Irvin Fleet sta izvala sovražne vzklike, ko sta apelirala na unijo, naj ne iz-razi svojega stališča glede tre-tje stranke. Odbor za resoluci-je je priporočal jeklarskim delav-cem, naj podpirajo progresiv-ne kandidate obeh starih strank.

Eksekucije v Grčiji vznemirile Francijo

Francoski poslanik vprašal za pojasnila

Atene, Grčija, 13. maja.—Francija je uradno izrazila vzne-mirjenje in zaskrbljenost zaradi eksekucij v Grčiji, ki so bile odrejene po umoru justičnega ministra Christosa Ladasa.

Graf Saint-Cyr, francoski po-slanik v Atenah, je obiskal Kon-stantina Caldarisa, podpredsed-nika grške monarhistične vlade. Besednik poslaništva je dejal, da ni bil vložen formalni pro-test proti eksekucijam, toda po-slanik je vprašal Caldarisa za pojasnila. Opozoril ga je, da so eksekucije vznemirile Francoze.

Caldaris je odgovoril poslani-ku, da eksekucije niso bile re-prisilije za umor justičnega mi-nistra. Pojasnil je od grške vla-de je zahteval tudi norveški po-slanik Harold Juell.

Grški vojni urad noče razkriti števila oseb, ki so bile postavljene ob zid in ustreljene. So-di se, da znaša čez 200. Atens-ki listi poročajo, da je bilo o-sem oseb ustreljenih v Solunu, petnajst pa v Volosu. Obsojene so bile na smrt, ker so pomaga-le gerilec.

Premier Themistokles Sofulis je napovedal, da bodo gerilske sile kmalu poražene. Naznanil je, da so enote monarhistične armade napadle gerilce v hribih pri Serraju, ki leži 40 milj se-verovzhodno od Soluna. Bitke med gerilci in monarhističnimi četami divjajo na fronti pri Grevenu v bližini albanske meje.

Zbiranje sklada za tretjo stranko

Uradniki unij naznanili kampanjo

New York.—(FP)—Odbor za Wallacea in Taylorja je nazna-nil zbiranje sklada za financira-nje kampanje tretje politične stranke in njenih kandidatov. Cilj je sklad pol milijona do-larjev.

Kampanjo je naznanilo čez sto uradnikov delavskih unij v New Yorku. Arthur Osman, predsednik unije skladiščnih de-lavcev CIO, in Joseph Cohn, uradnik unije mesarskih delav-cov, sta bila izvoljena za vodi-telja kampanje.

Ustanovljena je bila ženska organizacija za Wallacea v New Yorku na zborovanju 8. maja. Na zborovanje je prišel Wal-lace. On se je izrekel za spre-jetje zakona, ki bi garantiral ženskam enako plačo z moškimi za enaka dela.

Macon, Ga.—(FP)—Ljudska progresivna stranka je bila usta-novljena v tem mestu. Stranka bo podpirala kampanjo za izvo-litev Wallacea za predsednika Združenih držav. Larkin Mar-shall, izdajatelj lista Macon World, je bil nominiran kot kan-didat za zveznega senatorja.

Jeklarska unija proti tretji stranki

Boston, Mass., 13. maja.—Na konvenciji jeklarske unije CIO je bila sprejeta resolucija z ob-sedbo tretje politične stranke, katere predsedniški kandidat je Henry A. Wallace. Resolucija pravi, da je tretja stranka pomoč in uteha nazadnjaških kandida-tov in da nima opor v vrstah organiziranih delavcev. Pred glasovanjem o resoluciji je bila kratka, toda vroča debata. Van A. Bittner, podpredsednik unije, je dejal, da je tretjo stranko sku-tila komunistična stranka. Dele-gata Charles Fizer in Irvin Fleet sta izvala sovražne vzklike, ko sta apelirala na unijo, naj ne iz-razi svojega stališča glede tre-tje stranke. Odbor za resoluci-je je priporočal jeklarskim delav-cem, naj podpirajo progresiv-ne kandidate obeh starih strank.

Unija CIO naznanila končanje stavke

Peoria, Ill., 13. maja.—Unija Farm Equipment Workers CIO je naznanila končanje stavke proti Caterpillar Tractor Co. po volitvah, ki so se vršile pod nad-zorstvom federalnega delavsko-ga odbora. Unija United Auto Workers ADF je dobila največ glasov, ne pa večine, in razpisa-ne bodo nove volitve. Unija CIO ni bila na glasovnici, ker niso

SVARILO AMERIŠKEGA ODBORA ZA ZAŠČITO TUJERODCEV

New York.—Abner Green, tajnik Ameriškega odbora za za-ščito tujerodcev, je opozoril jav-nost, da je kongresnik Sam Hobbs, demokrat iz Alabame, predložil zakonski načrt, ki pre-dvideva ustanovitev koncentra-cijskih taborišč v Združenih dr-žavah.

To je načrt H. R. 6333 in do-loča nadzorstvo in zadrževanje za eventualno deportacijo tuj-cov, katerih deportacija se ne more izvršiti iz razlogov, kate-rih Amerika ne more kontrolirati.

"Namen načrta je ustanovitev koncentracijskih taborišč," je rekel Green. "Določa dosmrtni zapor brez obravnave za one tujce, ki ne državljanje, ki ne mo-rejo biti deportirani, ker niso več državljani onih držav, v ka-terih so bili rojeni, in državljani držav, ki jih nočejo spre-jeti. Načrt je nadaljnji korak v

Ameriški general vidi možnost razvoja Trsta

Vodja komunistov zagotovil podpiranje rekonstrukcijskega programa

Trst, 13. maja.—Ameriški ge-neral Ridgely Gaither, načelnik zavezniške vojaške vlade, je za-nikal trditve, da je Trst sod smodnika, ki lahko eksplo-dira, in naglasil, da ima mesto vse prilike za razvoj. Izrazil je za-upanje, da bodo komunistični delavci podpirali dober ekono-m-ski program, kakršnega sestav-ljajo sedaj zavezniški ekono-m-ski veščaki. Namen programa je spojitev tržaške industrijske in ekonomske potencialnosti s potencialnostjo zapadnih evrops-kih držav.

"Kar Trst potrebuje sedaj," je rekel general, "sta zaupanje in podpora zapadne Evrope. Sta-bilizirati je treba življenske po-goje in izkoristiti vse priložnos-ti in sredstva." Gaither je dejal, da kipenje, izvirajoče iz politične borbe in nasprotstva med slovenskimi in italijanskimi prebivalci Trsta, se pretirava. Dostavlja je, da se ne spominja, da je bil kdaj težko ranjen v policijskih akcijah, od-klar je bila formirana svobodna tržaška država.

Od vsove \$20,000,000, katero bo dobil Trst na podlagi Mar-shallovega načrta, bo tri milijo-ne potrošenih za gradnjo javnih del in zdravstveni program. Tr-žaška luka je obnovljena in se-daj lahko sprejme 300,000 ton blaga mesečno. Trst ima tri glavne industrije, ki se lahko udeležijo prizadevanj za okreva-nje evropske ekonomije. Te so ladjegradnja in industriji čiš-čenja in rudninskega in rastlin-skega olja. Tržaške ladjedelni-ce lahko zgrade parnike s tona-žo 40,000 ton. Trije tovarni par-niki, katere je naročila egiptska vlada, bodo zgrajeni v tem letu.

Visok zavezniški uradnik je dejal, da bo Trst dobival naro-čila, ko bo zunanji kapital spo-znal, da je prav tako varen kot katero koli drugo ozemlje v Ev-ro-pi. Navzočnost 10,000 ameri-ških in britskih vojakov je za-dostna garancija.

Vittorio Vidal, vodja tržaških komunistov, je že dal zagotovi-lo, da bodo komunisti podpirali rekonstrukcijski program. Ra-zume se, da bo zahteval konce-njeni uradniki podpisali zaprise-žene izjave, da niso komunisti, kar zahteva Taft-Hartleyev protidelavski zakon. Steve Jones, predsednik unije CIO, je dejal, da so pri volitvah zmagali av-torji protidelavskega zakona in kompanija, ne delavci.

Unija se je odločila za okle-atavke, ko so se pogajanja med njo in korporacijo razbila. Pr-votno je zahtevala zvišanje pla-če za 30 centov na uro, tik pred oklicem stavke pa je naznanila, da je pripravljena sprejeti zvi-šanje plače za 17 centov na uro.

Korporacija ima tovarne tudi v Indiani in Californiji, ki so morale zapreti vrata po okle-atavke. Okrog 13,000 delavcev, uposlenih v tovarni Briggs Ma-nufacturing Co., bo odslovljenih. Ta kompanija izdeluje avtna ogrođa za Chrysler Motor Corp.

Olander napovedal boj protidelavskemu zakonu

Chicago, 13. maja.—Victor A. Olander, tajnik-blagajnik držav-ne delavske federacije, je napo-vedal boj Taft-Hartleyevemu protidelavskemu zakonu, ko je nastopil kot govornik na kon-ventu unije Amalgamated Meat Cutters & Butcher Workmen. Konvencija je v hotelu Sher-manu. Olander je dejal, da se Američani ne smejo zgražati in kritizirati suženjskih razmer v drugih državah, dokler Taft-Hartleyev zakon drži v suženj-stvu ameriške delavce.

Prva seja članov židovskega sveta

Tel Aviv, Palestina, 13. maja.—Člani židovskega sveta so se sestali na prvi seji, na kateri so razpravljali o formiranju vojne-ga kabineta. Po seji je bilo ob-javljeno naznanilo, da bo pro-glašena ustanovitev židovske dr-žave v Palestini. Člani sveta so obdoličili Veliko Britanijo, da za-laga Arabce z orožjem in stre-livom.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Novoletna na Zdravstveno društvo (Sloven Chicago) in Kanada \$5.00 na leto, \$4.00 na pol leta, \$2.00 na četrt leta; na Chicago in okolice Cook Co., \$5.50 na leto, \$4.75 na pol leta; na inozemstvo \$11.00. Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Cook County \$5.50 per year, foreign countries \$11.00 per year.

Cene oglašev po dogovoru. — Rokopisi dopisov in neosebnebi članke se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (trike, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil politično.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s Slavom

PROSVETA

2857 - 58 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Ob porodu židovske države

Medtem ko si visoka diplomacija belí glavo na izredni skupščini Združenih narodov, kakor tudi v Washingtonu in Londonu in morda še kje drugje, kaj storiti s Palestino, se tamka poraja nova židovska država. In poraja se kljub vsem mahinacijam vladajočih krogov v Londonu, Washingtonu in Wall Streetu, ki so zadnje mesece delovali na vse načine in še vedno delujejo, da bi preprečili realiziranje sklepa rednega zasedanja Združenih narodov z dne 29. novembra 1947.

V resnici je to največje politično čudo današnjih dni. Ko bodo te vrstice prišle pred čitatelje (vsaj izven Chicaga), bo židovska republika v Palestini že formalno proklamirana. To se zgodi jutri, 15. maja, ko formalno poteče angleški protektorat nad Palestino. S tem dnevom preneha angleška oblast v tako zvani svetli deželi; izjema bodo oni kraji in mesta, kjer bo koncentrirano angleško vojsko in se pripravljalo na odhod, kateri se ima izvršiti do 15. avgusta. Vsaj tak je zaključek angleške vlade.

Kar se židovske republike tiče, je v bistvu že fakt, kakor poročajo razni reporterji iz Palestine in od drugod. S pomočjo svoje milice židje kontrolirajo in so gospodarji vsa ozemlja, ki jim ga je določila lanska skupščina Združenih narodov, in sicer predvsem na pritisk Amerike. V Washingtonu so potem spremenili svoje mišljenje; niso ga pa spremenili židje v Palestini ali drugje, ki so se odločili, da bodo sami izvedli sklep Združenih narodov in prišli sestavljati svojo oblast, svoj državni aparat. Kot podlaga za ta aparat so jim služili razni organi: — židovska agencija, ki je matična organizacija vseh palestinskih židov in bila že prej, to je pred angleško oblastjo nekakšna neformalna vlada; dalje židovska milica (Haganah), ki je bila ustanovljena že pred leti za lastno obrambo pred arabskimi napadi, in razne židovske organizacije, izmed katerih igra poleg židovske agencije najvažnejšo vlogo delavska federacija. V njej so vključeni vsi židovski kmetje in delavci in tudi razni obrtniki. Še več! V to federacijo so spadali tudi arabski delavci, upošlepi v židovskih podjetjih in zadrugah.

Ves ta aparat je služil za sestavo nove židovske oblasti, ki se je zdaj postavlja na čelo nove republike. Zgrajena je bila na slični način in tudi v več ali manj podobnih okoliščinah kakor na primer Titova partizanska vlada v Jugoslaviji v zadnji vojni. Kakor pravi poročila, nova židovska oblast je prilično gladko deluje kot organizirana država; poleg drugega pobira že tudi davke, ima svojo pošto in v kratkem bo upostavljena tudi mednarodna pošta, ako že ni bila. Ta oblast je bila v procesu razvoja v resnici že zadnjih par let, tako da z odhodom Angležev v židovski Palestini ne bo nastal nikakšen vakuum. Sploh so bili Angleži v tem delu Palestine zadnje mesece le nominalni "gospodarji" in metali židovski oblasti polna pod noge kjer koli so mogli; toda razmaha in utrjevanja te oblasti niso mogli preprečiti niti z razoroževanjem židov in oboroževanjem Arabcev.

Vse drugače je v arabskem delu Palestine, kjer bo z umikom Angležev nastal politični vakuum. Kaj se zgodi s tem delom Palestine, je še odprto vprašanje. Zbornica Združenih narodov se zdaj bavi z Jeruzalemom, kjer je tekla zibel krščanskim tradicijam, sploh tako zvani "krščanski civilizaciji", o kateri pa je le malo duha, bodisi o krščanstvu ali civilizaciji. Najnovejša skema Francije in Amerike je, da Jeruzalem postane protektorat Združenih narodov — nekaj sličnega kakor Tržaško "svobodno" (pa še kako!) ozemlje. Premirje, na katerega so pristali židje in Arabci v Jeruzalemu, je trajalo le par dni; zadnji terek so ga končali Arabci, ki so pričeli s topovi obstreljevati novejši del mesta.

Kakor vse kaže, si bo ta del Palestine z izjemo Jeruzalema skušal prilastiti transjordanjski kralj Abdulah, ki sanja o ustvaritvi "velike" asijske države. Njemu je pred vojno ustanovila državo, ga postavila na tron Anglija in je še danes od nje povsem odvisen. Njegov režim namreč finančno, vojaško in politično vzdržuje Anglija, kateri služi kot lutka. Njegova armada, ki šteje 15.000 mož, je baje v vsej Arabiji najboljše trenirana in moderno oborožena vojaška sila, pod popolnim vodstvom angleških oficirjev.

Kakor omenjajo razni viri, Anglija ne bo nasprotovala priključitvi arabskega dela Palestine Transjordaniji. Sploh je to njena skema, ker si bo s tem zavarovala svoje strateške in gospodarske interese na Bliznjem vzhodu. V tem primeru bi ji ta del Palestine še vedno služil za vojaško in gospodarsko oporišče. Temu se gotovo ne bo upirala niti Amerika. Več nasprotstva je opaziti med raznimi arabskimi fevdalskimi potentati, ki na eni strani gledajo ljubosumno na transjordanjskega kralja, ker si hoče razširiti svojo moč, ne glede kako je nominalna in odvisna od Anglije, na drugi strani pa zahtevajo vso Palestino za Arabce in skušajo preprečiti to, kar se je tako rekoč že zgodilo: ustanovitev židovske države.

Vprašanje je, kaj po proklamaciji židovske republike store v Lake Successu, Washingtonu in Londonu. Iz poteka izrednega zborovanja skupščine Združenih narodov je razvidno, da je ameriška diplomacija pogorela na vsej črti, da bi pridobila zbornico za revidiranje svojega prejšnjega sklepa in se izrekla za razglasitev poverljivosti ali protektorata nad Palestino. Iz tega je sklepali, da bo zbornica enostavno vzela ta *fait accompli* — ustanovitev židovske države — na znanje ali šla enostavno preko njega brez vsakega zaključka. Sicer pa je ta *fait accompli* v skladu s lanskim sklepom Združenih narodov.

Bolj kočljiva je zadeva za Washington. S svojo vrtoglavo politiko se je "naša" vlada zamerila obema: Arabcem in židom. Kakor čitamo, je ameriški ugled padel na obeh straneh na ničlo. Pri židih ga lahko popravi le, ako bi čim prej priznala njihovo republiko. Ampak križ je, ker bi se s tem še bolj zamerila Arabcem, ki pravijo, da bodo novo židovsko državo zatrli v krvi. Z večjimi vojnimi operacijami nameravajo pričeti v prihodnjih dneh. Da-li

Iz urada tajnika podružnice 48 SANSa

Cleveland, O. — Zadnje čase smo prejeli sledeče prispevke pri podružnici 48 SANSa za svobodni tisk:

Frank Straus in žena (Trafalgar ave.) \$5, in sicer mesto venca za pokojno Mary Oblak; Frank Bubinih in žena pa \$10, mesto venca za pokojno Jos. Margoletom. Dalje so prispevali Joseph Logar \$2, Louis Rolih (Neuman ave.) \$5, istotako mesto venca za pokojno Margoletom, Anton Benčič in žena \$5, mesto venca za Margoletom, Frank Bubinih \$5, mesto venca za pokojno Josephine Zlaty. Pokojni Joseph Margole pa je sam tudi izročil \$5 pred svojo smrtjo, ki ga je nagloma zadela, mesto venca za pokojno Johnom Brinškom. Ko je izročil to vso, se ni zavedal, da bo v kratkem tudi sam zapustil to dolino solz in bel za Brinškom. To vso je izročila mrs. Bubinih.

Mary Mezec je prispevala \$1, društvo Mir 142 SNPJ \$25, Jerry Pak in žena \$5, mesto venca za pokojno Jos. Margoletom, Jack Hobot \$5, Frank Boštjančič \$1.

Članarino so plačali sledeči: Društvo Svoboda 748 SNPJ za šest mesecev \$10, Joseph Maslo za to leto \$2, Frank Zafred (vdrugič) \$2, društvo Kras 8 SDZ za april \$6, Frank Vidrih \$2, društvo Mir 142 SNPJ za april in maj \$12. Vsem prav iskrena hvala in da bi našli mnogo posnemalcev.

Priprave za veliko priredbo tukajšnjih Sansovih podružnic so v polnem teku. Kakor je bilo že poročano, se bo vršila ta velika prireditev ob priliki zborovanja eksekutivnega in širšega odbora SANSa, ki se bo vršilo v soboto, 29. maja, in nedeljo, 30. maja, v Slovenskem narodnem domu na St. Clair ave. Priredba se bo vršila v nedeljo, 30. maja, v avditoriju SND, začel ob štirih popoldne. Program bo pester. Nastopili bodo pevski zbori: Jadran, Slovan in Zarija ter solisti, kakor tudi govorniki, in sicer Etlon Kristan, Fred Vider, predsednik SANSa, kakor tudi govornik od Wallacevega odbora itd.

Od zavednega in naprednega slovenskega življa v Clevelandu pričakujemo velikega odziva. S tem, da se udeležite te priredbe, ne boste imeli samo nekaj ur pravega duševnega užitka, ampak boste zano pomagali organizaciji SANS, ki že deluje med nami sedmo leto in je doprinesla s svojimi podružnicami lepe sadove za naš narod v Ameriki, prav tako za naše brate in sestre v stari domovini, v kateri je tekla zibelka tudi nam.

Da bo mogel SANS vršiti svojo delo tudi v bodočnosti, smo primorani prirediti razne priredbe, da organizacija pride do denarja.

SANS se je tudi izrekel za Henryja Wallacea za predsednika Zedinjenih držav. Prav tako se je izrekel, da bo podpiral vsako gibanje za ustanovitev tretje stranke med nami kot Američani. In za vse to je treba naših posameznikov in skupnih doprinosov.

Sleheri naš rojak in rojkinja, ki želi napredek med nami, se naj gotovo udeleži te velike priredbe v Slov. nar. domu. Dalje ste prošni tudi vsi rojaki iz zunanjih naselbin, da se udeležite te priredbe in z nami vred doprinesete svoj delež k lepemu uspehu. Potrebno je, da se organizirate v skupinah in pihitate na dan priredbe v Cleveland. Vabimo rojake iz Detroita, Barbertona, Girarda, Warrenja, Loraina in iz drugih bližnjih naselbin. Tudi zavedni Pittsburgh

je to le bluf ali resna stvar, bo pokazala bližnja bodočnost. Če ni bluf, potem se bodo še v večjih skripih znašli tudi v Lake Successu. Gotovo je tudi to, da bo na Trumanovo administracijo storjen velik pritisk s strani ameriških židov in drugih za priznanje židovske republike.

Še najbolj se lahko smeje Anglija, ker se bo, kakor kaže, s svojimi zakulisnimi intrigami in igrami še kar dobro izvekle iz tega šmira. Židom se je le toliko zamerila, da bo ta svoj greh lahko prejel ali slej popravila, na drugi strani pa igra roko v roki z Arabci. V šmiru pa se nahaja Amerika, ki je pri tem vprašanju zaigrala svoj prestiž kakor kak pijanec.

Glasovi iz naših naselbin

Boj proti rasni diskriminaciji sega tudi v Kanalsko čono (Panama), ki je pod ameriško upravo in kjer so domačini velike slabše plačani kakr Amerikanci in tudi drugače ločeni. Šilka kaže predsednika in podpredsednika unije javnih delavcev CIO, ki sta Bell hiši predložila petico z 20.000 podpis kanalskokomskih delavcev, ki apelirajo na predsednika Trumana, naj odpravi rasno diskriminacijo z dekretom.

in bližnje naselbine se vabljuje. Ker bo v ponedeljek, 31. maja, Decoration day, bo toliko laže narediti obisk v metropoli.

Rezervirajte si vstopnice, ki so po 75c. Vsi dobrodošli na Sansovi prireditvi 30. maja v SND na St. Clair ave.

J. F. Durn, tajnik 48 SANSa.

Mormonci udrihajo po Lewisu

Salt Lake City, Utah. — Želim napisati nekaj vrstic v našem priljubljenem časopisu Prosveti.

Nekateri mormonci z vso hito udrihajo po delavskih voditeljih, posebno pa po Jchnu L. Lewisu. Nanj imajo veliko piko, dočim sta jim Green in Murray malo bolj priljubljena, ker sta se pridružila nazadnjakom in podpirata republikance in demokrate, ali bolje rečeno, Wall Street. Lewis pa se jim je zato zameril, češ, da zahteva previsoko starostno pokojnino za premoganje.

Pred mesecem dni so imeli mormonci konferenco in so silno naskakovali tudi tretjo stranko in Wallacea. Meni se vidi, da je prišla Amerika potovati v isto smer kot sta potovali Italija in Nemčija pod Mussolinijem in Hitlerjem. Nazadnjaška struja se zaganja v vse, kar je naprednega.

Z valom reakcije pa so se pričele slabšati tudi delavske razmere. Tukaj so že pričeli regulirati plače in odpustiti delavce. Nič se ne ozirajo, kako se bo delavec preživljal, samo da imajo sami vsega dovolj, delavec naj se strada.

Rudarji še ne vemo, ali bomo dobili pokojnino ali ne. Slabo je za stare premogarje, ker smo pustili vse svoje moči v rovi in sedaj nimamo več za nobeno rabo. Bomo videli, kaj nam bo prinesla bodočnost.

Moja bolezen pa se nič ne izboljšava. Naj se omenim, da sem prejel dosti pism iz vseh krajev Amerike, v katerim me rojaki sprašujejo, kakšne so delavske razmere v tej državi. Kakor sem že zgoraj omenil, kompanije so pričele delavce odpustati. Vse kaže, da bi rade zdrobile naše organizacije, kakor bi pristile delavce, da bi delali za vsako plačo.

Zaključujem in pozdravljam vse čitatelje Prosvete, posebno pa Grušnikovo družino v državi New York!

Vincent Raunikan.

Ob času bolezní so mu bile knjige prijateljice

I. Herminia, Pa. — Upam, da bom že na potovanju, ko zagleda ta dopis beli dan. Od kraja bo mo bolj težko, bo treba pa počasi hoditi! Mislim, da palice še ne bo treba, dasiravno danes obhajam 68. rojstni dan.

Časa nisem zapravil v času moje bolezní. Ko sem listal po Hearstovem časopisu in čital napade in blatenje Rusije in njenih zveznikov, sem se odločil, da še bolj temeljito preučim socialni in gospodarski sistem teh dežel in ugotovim, če so državljani v ruski sferi resnično sužnji vladajoče klike, kot to trdi kapitalistično časopisje.

V mojem zadnjem dopisu sem že poročal, da sem v bolnišnici prečital knjigo "The Silent People Speak", ki jo je spisal znani pisatelj Robert St. John. St. John je potoval po Jugoslaviji v spremstvu tolmača in proučeval razmere in ljudi vseh slojev. Rozve vtise je nato spretno opisal v omenjeni knjigi in objektivno podal pravo sliko o novi Jugoslaviji.

Se posebno mi ugaja zadnji del knjige, v katerem opisuje našo lepo Slovenijo, kiné slovenske zemlje, Bled, Triglav, na katerega je splezal, ko pa se je vlekel na vrhu, da se odpočije, je pričel opazovati čarobnosti naše lepe slovenske zemlje. Rojaki, to je res lepa knjiga, zato si jo gotovo naročite in vam ne bo žal!

Naročil in prečital sem tudi tri knjige: "Russia after 1947", ki jo je spisal Dr. Johnson, Dean of Canterbury, "People of the Soviet Union," delo pisatelja Corlina Lamonta, in knjigo "A Guide to the Soviet Union," spisal William Mandel.

Vse te knjige lahko naročite pri reviji "Soviet Russia Today." Prijatelji, ako se hočemo uspešno boriti z vojnimi hujškaci, moramo slišati obe plati zvona.

William Mandel je bil štiri leta v Rusiji in je opisal vso zgodovino tega naroda: od zgodnje dobe carjev do revolucije, trpljenje ruskega naroda v zadnjih dveh vojnah, škodo in žrtve, ki jih je utrpel ta herojski narod v krvavem spopadu z nacifasisti, dalje kaj vse so zgradili do konca minulega leta, zaeno pa trdi pisatelj, da bodo zgradili in obnovili do l. 1950 vse, kar je bilo porušeno v zadnji vojni, ali pa še več in bolje. Dalje pravi avtor te knjige, da je Lenin napravil za ruski narod več v osmih letih kot pa nekdanji kozaki in kulaki v tisoč letih. Žena je sicer veliko trpela v novem redu, toda sedaj je svobodna in enokopravna z možem ter kot taka tudi spoštovana. Ruska žena se danes odlikuje na vseh poljih, zlasti pa v šolstvu, pa tudi v drugih strokah. V Rusiji je danes 250.000 žensk, inženirjev in zdravnic, na drugih strokovnih mestih pa jih je 456.000.

Pisatelj tudi poudarja, da so Rusi dobri in vpludni ljudje, ne pa zverine, kakor jih nam hočejo prikazati ameriški časopisi. Mr. Mandel tudi pravi, da je med Rusi pridobil v štirih letih več prijateljev kot pa v Franciji v 17 letih. Vabili so ga v vse kraje in vpludno gostili z vsem, kar so imeli na razpolago.

Sedaj je v Ameriki debata, ali se naj vpelje \$100 mesečne pokojnine za uremogarje, ko izpolnijo 62 let. In kako premogarski baroni pretakajo solze radi tega! John Lewis jih naj bi vprašal, kako je mogoče, da ruski rudarji dobivajo penzijo že s 50. letom. Vsi delavci, ki delajo v nezdarih in nevarnih prostorih, dobijo po 20 letih službe pokojnino, katera pa je tako velika, kot so povprečno zaslužili, ko so delali. Delavci, ki imajo manj kot 20 let službe, pa dobivajo 50—60% plače.

V drugih industrijah pa so delavci upravičeni do polne pokojnine po 25-letni službi ob starosti 60 let, ženske pa so upravičene že s 55. letom. Penzionisti, ki hočejo naprej delati, prejemajo pokojnino in plačo, torej oboje.

V Rusiji ni brezposelnosti in je nikoli ne bo, ako obdržijo kolektivistični sistem. Vsi sovjetski državljani so deležni višješolske izobrazbe. Vojni veterani in bivši partizani so prosti šolnine, ostali pa plačajo le neznatno vsoto 400 rubljev na leto. Rezultat tega je, da v Rusiji graduira vsako leto štirikrat več zdravnikov kot v Zedinjenih državah. Vsaokemu absolventu je delo garantirano. Vsi učni tečajji so porazdeljeni tako, da se izučijo dovolj strokovnjakov v vseh strokah. Danes so v Sovjetski uniji najboljše plačani pisatelji, časnikiarji in umetniki, kajti Rusi že od nekdaj ljubijo umetnost. V Ameriki pa umetniki čestokrat stradajo, če se ne vdinjajo kapitalizmu.

Neizpodbiten fakt je, da imajo v Rusiji več smisla za intelektualne delavce kot Amerika. Kapitalistom pa ni po godu napredek v Sovjetski Rusiji, zato bruhaajo nanjo žveplo in ogenj. (Konec prihodnjič.)

Anton Zornik.

Glas starega rudarja

Pony, Mont. — Upam, da bo 95 odstotkov naših rojakov v jeseni volilo za delavsko stranko in Henryja Wallacea.

Nekateri pravijo, da to ni prava delavska stranka. V kolikor morem jaz soditi, je sedanja tretja stranka stoođstotno delavska stranka, kakršne še ni nikdar bilo v tej deželi!

Socialistična stranka v Ameriki ni bila nikdar taka kot v Evropi. Dokler je živel Debs, je bila delavska, danes pa je slabša kot Blažev žegen z Normanom Thomasom vred! On je bil poprejši protestantovski pridigar, nato pa vodja socialistične stranke.

Sicer pa se naj ukvarja s politiko naš urednik, ki ima veliko boljše orožje kot jaz. Najbrvo prečitam urednikov članek, nato pa pridejo na vrsto dopisi. Reči moram, da je nekaj dobrih dopisnikov, posebno pa Gornik iz Bellighama, Wash.

Pa pogledjmo malo nazaj v Trbovlje. Že pred mnogimi leti je neki Trbovliječan opisal v Glasu Svobode naslove in "titelne", ki so jih imeli rudarji v tamošnjih rovi. Da se to ne pozabi, bom poizkusil to še enkrat opisati, če pa bom delo tudi dobro opravil, ne vem, kajti preteklo je že 47 let, odkar sem zapustil trboveljske premogovnike. Prva ali zadnja kategorija delavcev je sestojala iz mladeničev in dečkov v starosti 15—20 let. Njih plača je bila od 50—85 krajcarjev, včasih pa tudi cel goldinar za osemurni siht.

Ti delavci so se imenovali "Zaibrovi", "Wasser Burscherji", "Einlässerji", "Zulaferji", "Lauferji", "Handlagerji".

Delavce druge kategorije pa so imenovali: "Lehrhauerji", "Bahnlegerji", "Heitzerji", "Bremserji", "Zugbremsjerji", "Tagbauerji" itd.

Glavni vhod premogovnika so imenovali "Stollen", katerih je bilo več in so se različno imenovali. Vsak kos lesa je tudi imel svoje ime, na primer "kale", "fale", "rigel", "mittelstempel", "einstreich", "absper" itd., itd. Strop je bil "Firste", tla "Sohle", prednja stena, v katero se je vrtalo, pa "prust".

"Unterzug" je bil najtežji les, ki je bil dolg od 5 do 6 m in debel od 10 do 16 palcev. Vzelo je štiri do šest mož, da smo ga dvignili na prostor in podprli. V nekaterih "opavah" je bil tak hloed v 14 dneh popolnoma zlomljen in stlačen. Za šahte so tudi rabili močan les, 12—14 palcev debele hlode, ki so se tiščali skupaj kot prsti na roki.

V šahtu so bili pritrjeni "firniki", da so vodili "šalo" gori in doli, kar je zelo vedelo kot polovico prostora v šahtu, na drugi strani pa je "laufbahn" imel "gewicht", ki pa je imel še neko drugo ime, a se več ne spominjam.

Pri šahtih niso rabili železnih vrvi, ampak težke verige, ki so imele palec debele člene. Vsi ti šahti so obratovali na gravitacijo, kajti električne sile tedaj še niso imele v rovi. Vsa majna je tako rekoč obratovala s hriba v dolino in vode ni bilo treba pumpati, kajti vse delo se je vršilo nad morsko gladino.

V rovi se je delalo po večini na "Gedinge" ali kontrakt. Pogodba je bila različna v različnih prostorih. Kontrakt je veljal samo za 30 dni. Ob vsakem prvem sihtu v mesecu je prišel na okrog "Obersteiger", ki je pregledal prostor malo bolj natanko kot po navadi, ter povedal koliko boš dobil od vozička. Če pa si potožil, češ, da s tako pogodbo ne moreš nikamor, je pa dejal, če ni zate, pa pusti! Dali so ti oredje, smodnik si pa plačal sam. Knapom pa vzlic trdemu delu ni ostalo več kot za žgance in zelje, če pa je bilo v družini veliko otrok, pa je že tega manjkalo.

Na koncu pa naj pristavim, da je ustvaril komuniste iz trboveljskih in zagorskih knapov izkoriščevalni sistem, ne pa Stalin in Tito!

John Tokin.

Gliha vkup štrih... Kvialing Leo Rupnik, ljubljanski nadškof Rožman in nacijski general Reiserer so se med okupacijo Slovenije kar dobro razumeli, kakor kaže ta slika. Videti jih je, ko se pozdravljajo pred Uršulinako cerkvijo v Ljubljani.

Tri nove železnice v Srbiji

Ljubljana. Medtem ko je bilo leta 1946 in 1947 težnje naših železniških gradenj v Bosni (Brčko-Banovići, in Samac-Sarajevo), bomo letos predvsem dogradili važne železnice, kakor je unska proga, ki bo omogočila najkrajšo zvezo severne Hrvatske s Splitom, in železnico Titovgrad-Niškić, ki bo omogočila priključitev glavnega mesta Črne Gore na naše železniško omrežje. Gradili bomo tudi nove železnice. Tako bomo v Sloveniji zgradili nujno potrebno železniško zvezo Sežana-Dutovlje. Tu di v drugih področjih države bomo začeli graditi nove železniške proge. Zlasti v Srbiji bomo gradili več važnih železnic. Ljudska mladina Srbije bo zgradila železnico Kučevo-Brodice.

V borbi za uresničitev plan-skih nalog naše petletke je Ljud-ska mladina Srbije prevzela ob-veznost, da bo poleg udeležb pri zveznih gradbenih akcijah sama zgradila 16 km dolgo normalno-tirno železnico Kučevo-Brodice. Pri gradnji te proge bo sodelo-valo 6000 mladincev in mladnic iz Srbije in 1000 iz ostalih ljud-skih republik. Prvi dve brigadi bosta odšli na teren že 1. marca, sredi marca pa bodo delave na progi že vse brigade prve izme-ne. Gradnja železnice Kučevo-Brodice, ki predstavlja podaljšanje že obstoječe železnice Beo-grad-Požarevac-Kučevo proti vzhodu po dolini Peka, ni važno samo za dvig gospodarske zaostalega področja Homolja in za izkoriščanje njegovih prirod-nih zakladov, temveč tudi kot del velike železnice, ki bo ve-zala našo državo z Romunijo in Bolgarijo.

Ceprav je proga Kučevo-Bro-dice dolga le 16 km, predstavlja njena gradnja vendar težko na-logo. Zgraditi bo treba dva večja predora v dolžini 402 in 250 m, dva mostova, in sicer čez reko Pek (40 m) in čez Sevice (30 m); skopati bo treba 232.000 kubikov betona, zgraditi dva ve-lika vseka in skali in postaviti štiri železniške postaje. Zgraditev železniške proge Kučevo-Brodice bo omogočila izkoriščanje velikega gozdnega bogastva Homoljskih planin in razvoj lesne industrije v tem področju. Homoljske planine pa so tudi bogate premoga in rud. Z zgraditvijo nove železnice se bomo približali področju našega največjega rudnika pirita "Maj-danpek" kjer so vrhu tega le-žišča bakrene rude. V bližini je ob Peku tudi znani rudnik zlate rude Sv. Varvara. Rudnik Maj-danpek ima sedaj zvezo samo po industrijski železnici proti Donavi. Gradnja te železnice bo pripomogla, da se obsežno področje Homolja, ki je gospo-darsko in kulturno najbolj za-ostalo področje Srbije, dvigne in razvije.

Bodoča zveza z Romunijo
Omenili smo že, da predstavlja proga Kučevo-Brodice del bodoče železniške proge, ki bo vezala našo državo z Romunijo. Tako železniška zveza z mostom preko Donave je nujno potrebna. Sedaj imamo vezo le po progi, ki gre od Beograda čez Donavo pri Pančevu, nato proti severu do Temešvara v romun-skem Banatu in od tod zopet proti jugu do Oršove na Donavi ter dalje proti vzhodu do Bukarešte. Druge zveze ni, ker od Pančeva pa do Črne vode, za-padno od Konstante, torej na dolžini 865 km rečnega toka Do-nave, ni nobenega mostu. Tudi Bolgarija ima z Romunijo le zvezo preko Dobruže, zato je navedeno v zvezi s podpisom pri-jateljske pogodbe sklenila z Ro-munijo tudi sporazum o gradnji mostu čez Donavo severno od Plevna med Gigenom in Cora-bijo.

Vprašanje železniške zveze med Jugoslavijo in Romunijo je težavnejše, ker v našem prime-ru ne gre samo za gradnjo mo-stu. Treba je najprej zgraditi železnico. Vprašanje te železni-ške zveze se vleče več kakor pol stoletja. Že leta 1889 je ta-kratna Srbija sklenila z Romu-nijo pogodbo o gradnji železni-ške zveze z mostom med Tur-nom-Severinom in Kladovom. Tik pred prvo svetovno vojno je bil v zvezi s projektom trans-balkanske železnice (iz Romuni-je preko Srbije do Jadranskega morja) predviden most pri Brzi Palanki, severno od Prahova. Leta 1936 pa je stara Jugosla-vija sklenila novo pogodbo za most pri Turmu-Severinu v zve-zi s projektom proge Kučevo-Stubik-Kladovo. Drug projekt pa je predvideval premostitev Donave v ožini Kazana (Djer-

dapa) z le 150 m dolgim mostom v enem loku. Vprašanje pote-ka trase je danes še odprto, v vsakem primeru pa bo ta pro-ga od Kučeva do Brodice, zato bomo ta del proge že letos zgradili.

Železnica Kuršumlija-Pristina bo zgrajena že sredi leta

Za izpolnitev železniškega omrežja Srbije, je važna tudi 68 km dolga železnica Kuršumlija-Pristina, ki bo že poleti dogra-jena. Železnica Kuršumlija-Pri-ština bo vezala kosovsko-meto-hijsko oblast z Nišem in dalje proti severovzhodu preko Zajčarja do donavskega pristanišča Prahovo.

Železnico Kuršumlija-Pristina so v stari Jugoslaviji "gradili" 10 let, pa je vendar niso zgra-dili. S francosko družbo Batig-nolles, ki je bila znana po šte-vilnih kupcijah in aferah, so že v aprilu leta 1931 sklenili po-godbo za zgradnjo te železnice. Imenovana družba pa je začela progo graditi šele leta 1937. Ob izbruhu vojne, 10 let po skleni-tvi pogodbe, proga še vedno ni bila zgrajena. Mnogo izvršenih del je med vojno propadlo. V napol zgrajenem predoru pri Merdaru (1678 m) so strohnele lesene opore in se je velik del predora zopet zrušil. Da ne bi bila škoda še večja, smo kmalu po osvoboditvi ustanovili grad-beno sekcijo za gradnjo tega pre-dora, ki smo ga sredi septembra 1946 prebili.

Lani so se začela dela na vsej progi in so bila do konca leta izvršena v vrednosti 114 milijonov din. Čeprav je proga Kuršumlija-Pristina dolga le 68 km, ima kar osem predorov v skup-ni dolžini 5332 m (to je še en-krat več, kakor znana skupna dolžina predorov na progi Sa-mac-Sarajevo). Predor pri Pri-štini, ki je dolg 1578 m (pri-bližno toliko kakor je dolg vran-duški predor), je sedaj docela zgrajen. V ostalih sedmih pre-dorih pa je treba zbetonirati le še talni obok in položiti tir. Ve-liki predor pri Merdaru in ostali predori so bili docela zgrajeni že v marcu. Od 11 železniških mostov je zgrajenih že osem mostov v skupni dolžini 286 m. Ostali trije mostovi v dolžini 109 m pa bodo v kratkem dogra-jeni. Prav tako je že zgrajen velik viadukt s 7 loki, ki je dolg 96 m. Lani v jeseni so na pro-gi začeli polagati tir in so do zime položili 7,3 km od Kuršumlije proti Pristini. Uprava za gradnjo te proge se je ob koncu leta zavezala, da bo pro-ga zgrajena do srede leta in da bo 7. julija lahko izročena pro-metu.

Železniška zveza z Albanijo

Kosovsko-metohijska oblast pa ne bo dobila samo železniško zvezo proti Nišu, marveč tudi železniško zvezo z bratsko ljud-sko republiko Albanijo. Sredi februarja so se začela priprav-ljalna dela za gradnjo nove normalnotirne proge Metohija-Kuks. Nova železnica se bo od-cepila od obstoječe proge Pri-ština-Peč pri postaji Metohiji in bo nato speljana po dolini Be-lega Drima mimo Prizrena do Kuksa v LR Albaniji, kjer se Beli Drim vlije v Drim. Po do-lini Drima pozneje Albaniji ne bo težko speljati železnico do Jadranskega morja, to je do Lješkega (medovskega) zaliva. Železnica Metohija-Kuks pa ne bo edina železniška zveza z bratsko Albanijo. Gospodarski plan za l. 1948, ki je bil ob kon-cu januarja sprejet v albanski ljudski skupščini, določa poleg gradnje proge Drač-Tirana tudi gradnjo železnice od Skadra do Plavnice na jugoslovanski strani, odkoder se že železniška zve-za do Titograda.

Železniško progo Metohija-Kuks bo gradilo železniško grad-beno podjetje iz Kuršumlije. Po planu mora biti ta železnica zgrajena še letos. Vest o grad-nji proge Metohija-Kuks so pre-bivalci Kosmeta sprejeli z veli-kim navdušenjem. V Pristini bodo organizirali več brigad Ljudske fronte, ki bodo poma-gale graditi progo. To bo ob-širna manifestacija politične volje bratstva med našimi narodi in narodom Albanije.

Gospodarski razvoj Kosmeta

Zgraditev železniške zveze proti Kuršumliji in proge proti Albaniji bo pripomogla k na-dalnemu naglasi razvoju go-spodarskega Kosmeta. Glavno mesto Kosmeta Pristina bo po-stalo važno gospodarsko središ-če. Tega se ljudstvo dobro za-veda. Gradbeni plan Pristine določa za letošnje leto gradnjo številnih javnih zgradb, tako moderne bolnišnice, s srednjo medicinsko šolo, srednje tehni-čne šole, pošte, zgradb Narodne banke in investicijske banke, zgradbe za oblačni ljudski od-bor in večje število stanovanj-skih zgradb. Zgradili bodo tudi veliko opekarno. Gospodarski razvoj Kosmeta se naslanja predvsem na veliko rudno bo-gastvo. Nedaleč od Pristine se lepo razvija nov premogovni ba-zen "Kosovo". Skoraj na vsem področju kosovske ravnine, to je na površini okrog 600 m², se raz-teza sloji lignitnega premoga, ki leži le 10 do 70 m pod zem-ljo. Zlasti obsežni so ti sloji pri Stitnici, kjer leži premog kmaj 10 m pod zemljo. Kosmetke mladinske delovne brigade so že lani zgradile železniško zvezo od postaje Obličje do rudnika Ko-sovo, kar je omogočilo znaten dvig proizvodnje. Severno od Kosovske Mitrovice pa se raz-teza rudarsko področje. Trepče s topilnico svinca v Zvečanu. Na tem področju, kakor tudi na pogorju Kopaonika bomo odprli nove jasko za kopanje svinčeno-cinkove rude. Južno od Pristi-ne leži drugo področje svinčeno-cinkove rude Novo Brdo. Jugo-zapadno od postaje Kosovo po-je pa imamo naš največji rud-nik magnezita Goleš. Ljudska mladina Kosmeta je že leta 1946 zgradila 16 km dolgo ozkotirno železnico, ki veže rudnik Goleš z železniško postajo Belačevac, kjer je tudi rudnik premoga. Iz vsega navedenega se vidi, da je kosovsko-metohijsko oblas-ti, kjer živi okrog 60% Siptarjev, v novi Jugoslaviji zagotovljen ne samo kulturni razvoj, tem-več tudi mogočen gospodarski napredek. (Slov. For.)

Ob setvi

LADO SMREKAR

Ti dragi prvi — domača gruda, ki sem je v polu preoral — nešteto krat ubil od truda, sem v brado srnje ti sejal.

Oral sem te jako skrbno kot si orala, ti mi lice: ko v jutro so zapele prve pice, se po razorih stopal sem krepko.

Zvečer, ko slavec zaigral je tam na robu njive, ko je razpredla svoje grive polena noč, domov sem truden šel.

In naglo, naglo so drsli, kot seme v brazdo, dnevi v mrak in če obsorje je pokrili oblaki, v dlanah so tulji zaskeleli.

Zdaj pa sem miren, draga semlja, saj vem, za koga bom sejal, ljubezen, delo moje spremlja in v meni up je ves svetali

LETOŠNJA DELA V NOvem SADU

Po letošnjem gradbenem pro-gramu bodo letos v Novem Sa-du mnogo zidali. Med drugim bodo sezidali 120 stanovanjskih hiš. Razen tega pa bodo sindi-kalne organizacije zgradile še 25 hiš za svoje člane. Pri števil-nih gradbenih delih bodo prostovoljno sodelovali člani Ljudske fronte. S prapostoljnim delom bodo prihranili 25 milijonov di-narjev.

Ameriško društvo prijateljev

V tej deželi je dobro poznana organizacija, ki se naziva Ameri-can Friends Service Committee in se ukvarja z dobroteljnimi in vzgojnimi aktivnostmi Društva prijateljev, protestantske sek-te, katere je poznana pod ime-nom Quakers. Prvo omenjeni odbor tega društva je postal de-ležen širše pozornosti lani, ko je začel s podobnim londonskim odborom prejeti Nobelovo nagra-do za pospeševanje miru. Delo-vanje odbora tukaj doma in v deželah preko morja je v sogla-sju z nauki Društva prijateljev — društva, katerega je pred 300 leti ustanovil v Angliji George Fox, sin tkalca. Imel je namen prinesiti ljudstvu enostavno in praktično obliko kracanstva. S svojimi pristavi vred se je upri verskemu vodstvu svojega časa in ni hotel plačevati odrejene desetine anglikanske cerkvi, niti prisegati na biblijo trdeč, da je dovolj, ako človek da ali ne; skupina s Foxom na čelu tudi ni hotela nositi orožja, ker je sma-trala, da to ni v skladu s kriš-čanstvom.

Pred tristo leti je bilo tako uprhanje obstoječi veroizpovedi in cerkvi malo manj kot vele-ljuda in zato so polovili na ti-sole kvekerjev v Angliji in jih vrgli v zapor. Mnogi so ušli v Ameriko, pa tudi tukaj so bili v Novi Angliji (vzhodna država U. S.) mnogi javno bičani radi svojih nazorov. William Penn, ki je bil tudi sam kveker, je poskrbel, da so dobili zatočišče v novem svetu. Ko je dobil od angleškega kralja predelje, ki je danes znano pod imenom država Pennsylvania, je ustanovil tam kolonijo, v kateri so dobili končno zavetje tudi drugi nase-ljenci, ki so bili preganjani radi svoje vere ali različnih verskih nazorov. Nekaj kvekerjev pa se je naselilo tudi v državi New Jersey.

Vsega skupaj imamo danes v Ameriki okrog 114.000 pripadni-kov te verske sekte. Oni pravi-jo, da zamore svetu prinesiti pravico samo z "določeno ljubeznijo vršeno delo." Njihov The American Friends Service Com-mittee torej skuša izražati ta ideal kvekerjev na osebni in praktični način. Odbor je bil ustanovljen že v času prve sve-tovne vojne. Odtlej skuša ude-leževati svoje smernice v slučaj-skih potrebe doma ali pa v tujih deželah, kot v Mehiki ter deže-lah Evrope in Azije. Nlj ne dela razlike med bivšimi sovražniki in zavezniki. Osebe odbora ne prejema nobene plače, razen stroške, nekateri pa delajo kot prostovoljci. V politiko se od-borji ne vtiika. V odboru delo-vajo tudi mnogi posamezniki, ki ne pripadajo sekti kvekerjev, verujejo pa v odborovo delova-nje, ki prinese mnogim duhovno uteho in s tem pogosto, telesno zdravje, ter se obenem bori pro-ti verski in rasni nestrpnosti in za mir v svetu. Odboru so pri-spevali za njegovo delovanje mi-lijone dolarjev ljudje, ki sogla-sajo z nazori Društva prijate-ljev, čeprav sami ne pripadajo k njim.

Po prvi svetovni vojni je po-slal odbor svoje edince preko FLRJ. Ta odposlanstva nepo-sredno vodijo strokovno uspo-sabljanje novih kadrov v brat-skih državah.

rale nekatere skupine, vključiv-ši ameriško relikno administra-cijo, kateri je načeloval Her-bert Hoover, ki je tudi kveker. — V dobi med prvo in drugo svetovno vojno pa je ta sekta organizacija delovala med pre-mogarji v Pennsylvaniji in West Virginiji. Delila je pomoč ter spodbujala vzgojo v pravcu tolerance in resničnega brat-stva.

V času vojne je bilo mnogo pripadnikov te verske sekte, ki niso hoteli nositi orožja, ker je to proti njihovi veri — za te je bil s pomočjo Društva prijate-ljev in drugih verskih skupin ustanovljen poseben odbor, ki je skrbel, da so mladi moški, ki niso hoteli služiti z orožjem v roki, vršili drugo za vojni na-por koristno delo. Zdaj je ta organizacija delovna največ na pomožnem polju. V raznih od vojne prizadetih deželah poma-ga ljudstvu na razne načine ter je samo tekom lanskega leta po-tratila v to svrhu osem milio-nov dolarjev. Zaeno s pomočjo skuša prinesiti med prizadeta ljudstva čut zaupanja, tovarištva in vere v bodočnost.

— Common Council.

V CSR je nad 3000 jugoslovanskih vajencev

Beograd. — Na Češkoslovaškem se uči danes obrti nad 3000 jugoslovanskih gospodarskih učencev. Nameščeni so v 37 naj-lepših in najbolj urejenih do-movih, uče se pa v različnih in-dustrijskih središčih Češkoslo-vazke. Vsakemu domu so raz-deljeni organi češkoslovskega ministrstva za socialno skrbi-stvo, ki stalno skrbijo za zdrav-stveno stanje in kulturne potre-be naših mladincev. Kar se ti-če kulturnega dela, se zanima za naše mladince zlasti zveza pri-jateljev Titove Jugoslavije na Češkoslovaškem. V vsakem do-mu je odgovoren zdravnik, ki skrbi za zdravje učencev. Na vsakih 40 učencev je en naš vo-ditelj, ki skrbi za njihovo kul-turno ter politično dviganje.

Tudi na Poljskem je okrog 500 gospodarskih učencev iz Ju-goslavije, ki so bili poslani tja za-radi strokovne usposobitve ob koncu lanskega leta. Poljaki so z bratsko ljubeznijo sprejeli na-še mladince in jih namestili v najlepših domovih v 13 različnih industrijskih krajih.

Naši mladinci na Češkoslovaškem in Poljskem delajo v enem tednu povprečno 32 ur v delavnicah, 16 ur pa prebijejo v šoli, kjer se teoretično izpolnjujejo. Iz Jugoslavije preje-majo redno liste in časopise. Vaj-naši mladinci na Češkoslovaškem in Poljskem so člani tam-kajšnjih sindikatov. V mnogih krajih Češkoslovske so zastopani po enem ali dveh svojih de-legatih v sindikalnih organizaci-jah. Sicer sindikalna organizaci-ja na Češkoslovaškem, zlasti v Pragi (Titovi zavodi), Moravski Ostravi in Plzni v znatni meri pomagajo našim mladincem ter jim skušajo nuditi čim boljše in udobnejše življenje v bratski državi.

Pri našem veleposlaništvu v Varšavi in Pragi je stalno po-slanstvo ministrstva za delo FLRJ. Ta odposlanstva nepo-sredno vodijo strokovno uspo-sabljanje novih kadrov v brat-skih državah.

REGULACIJA SKOPLJA

Med petletko se bo staro sko-plje razvilo v moderno mesto. Pridobili bodo 10.000 novih sta-novanj, številne nove tovarne, kulturne ustanove in druga jav-na poslopja. Hkrati bodo ure-sničevali regulacijski načrt ne le za mesto, temveč tudi za okoli-čico. V ta namen bodo regulirali reko Vardar in skopali prekop Treska—Vardar. Zgradili bodo več hidrocentral ob umetnem jezeru in izkopali namakalne in osuševalne prekope na Skopljan-skem polju. Ze letos mora biti gotov prekop Vardar—Treska. Zgradili bodo tudi hidrocentral ob umetnem jezeru. V okolici mesta bodo pridobili velike po-vršine rodovitne zemlje, ki jo bodo uporabljali za pridelovanje zelenjave, da jo bodo lahko iz-važali tudi v druge kraje, ker je ne bodo mogli porabiti vse v Skoplju. Vardar—Treska, so že začeli kopati v začetku marca.

Slovenska narodna podpora jednota

2637-59 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Illinois

OLAVNI ODBOR

Izvršni odbor	
JOSEF CILKAR, gl. predsednik	2637 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
ANT. VIDAR, gl. tajnik	2637 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
ANTON TRJAK, gl. pomočnik tajnika	2637 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
MIRO G. KUHEL, gl. blaginjski	2637 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
LAWRENCE GRADISEK, tajnik bol. odd.	2637 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
MICHAEL VROHNIK, direkt. mlad. oddel.	2637 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
WILFRED GORDON, urednik Prosveta	2637 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
ANTON GARDEN, urednik Prosveta	2637 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
Podpredsedniki	
RAYMOND TRAVNIK, prvi podpredsednik	1908 Highland Ave. Dearborn, Mich.
JOSEF CILKAR, drugi podpredsednik	417 Woodland Ave. Johnston, Pa.
Distriktni podpredsedniki	
JOHN V. CEBULAR, prvi okrožje	5126 Shalcrest St. Philadelphia 24, Pa.
FRANK GRADISEK, drugo okrožje	Box 88, Hermant, Pa.
JOHN E. FOLT, tretje okrožje	1337 E. 60th St. Cleveland 3, Ohio
JOHN V. VILLAR, četrto okrožje	3018 Randall St. St. Louis 18, Mo.
JERUSA AMBROZICH, peto okrožje	418 Pierce St. Southfield, Mich.
JOHN PETRITZ, sedmo okrožje	1439 Carmona Ave. Los Angeles 14, Calif.
FRANK POLAK, osmi okrožje	308 St. 26th St. W. Neosho, Mo.
Gospodarski odbor	
MATH PETROVICH, predsednik	2637 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
JOSEF CILKAR	2637 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
ANT. VIDAR	2637 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
MIRO G. KUHEL	2637 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
JACOB ZUPAN	1400 S. Lombard Ave. Berwyn, Ill.
WILFRED LIRICH	100 E. 26th St. Cleveland 3, Ohio
DONALD J. LOTRICH	1307 So. Trumbull Ave. Chicago 23, Ill.
Posetni odbor	
JOHN E. FOLT, predsednik	Box 88, Hermant, Pa.
FRANK GRADISEK	318 Tesser St. Lumbard, Pa.
JOSEF VROHNIK	100 Forest Ave. Southwold, Pa.
JOHN MOBI, gl.	308 St. 26th St. W. Neosho, Mo.
CAMILUS KARNICK	2644 W. 87th St. Cleveland 3, Ohio
Mednarodni odbor	
FRANK BAITE, predsednik	2637 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
MIRO G. KUHEL	Box 88, Hermant, Pa.
MATTHEW J. TUREK	2644 W. 87th St. Cleveland 3, Ohio
LOUIS KAPFEL	1001 East Park Drive, Cleveland, Ohio
ANDREW GRUB	1718 Snowden, Detroit 21, Mich.

Uspešno uvajanje novih kultur v jugoslovanskem kmetijstvu

Ljubljana. — Izpolnjujoč nalo-ga petletnega plana so dosle-gli strokovnjaki znanstvenih kme-tijskih ustanov v naši državi prve uspehe pri uvajanju novih kultur v kmetijstvu. V LR Makedoniji se je pove-čala površina, zasajena z bom-bazem, primitivni način gojitve pa zamenjujejo z naprednejšim. Pridobljeni so novi rajoni za se-tveno bombažo v dolini reke Ne-retve ter v ernogorskem in dal-matinskem Primorju. V teh krajih je bilo lani zasejanih 1000 ha z bombazem. Celotni setve-ni plan v državi bo letos tri in polkrat večji od predvojnega. Pokrajinski kmetijski zavod v Novem Sadu je s selekcijo znat-no skrajšal čas zorenja bomba-že in ta bombaž lahko sedaj go-jiijo tudi v Vojvodini. Kmetje iz okolice Novega Sada so pri-delali lani prve plodove bomba-že.

Pri poskusnih delih za pove-čanje donosa bombaža so stro-kovnjaki pokrajinskega kmetijs-kega zavoda v Skoplju dosegli dobre uspehe. Kmetijske ustanove so posve-čale veliko pozornost gojitvi ri-ža. Z uporabo kvalitetnega boljšega semena, vzgojenega v pre-izkusni postaji v Kočani, so lani v LR Makedoniji pridelali na 1 ha po 50 in več stotov riža. Z večjo uporabo sortnega seme-na bo pridelek še večji. Leta 1951 bo zagotovljen celotni se-tveni plan te kulture v naši drž-avi s sortnim semenom riža. S selekcijo je dobil kmetijski za-vod v Skoplju nekaj novih do-brih sort riža. Nova sorta, jako imenovana "št. 69", presega v donosu najboljše domače sorto za 20%.

Izvedeni poskusi na ribnikih pri Daruvaru, slavonskem Bro-du, ob reki Dravi in mnogih drugih krajih so pokazali, da se lahko glaj goji tudi na področju vse Slavonije. Močvirni tereni, velike površine ribnikov in u-godne vremenske razmere, so že omogočile prvo setev riža v Sla-voniji. Okrog 6000 do 7000 ha površine, ki jo zavzemajo ribniki v LR Hrvatski, bo služilo za ušajanje te kulture v severne kraje naše države. Strokovnja-ki pokrajinskega kmetijskega zavoda v Zagrebu bodo prišli proučevati sovjetske metode pri-časnne gojitve rib in riža na isti površini. Z melioracijo Je-pas polja, zgraditvijo prekopov, Zagreb—Slak in drugimi melio-racijskimi deli bodo ustvarjeni ugodni pogoji za pridobivanje novih riževih polj v severnih področjih.

Preizkušanje raznih rastlin, iz katerih se pridobiva gumi, ima za našo državo velik pomen. V ta namen so lani v vseh krajih države preizkušali prve take rastline — kokašica. Posebno dobri rezultati so bili doseženi v Hrvatski in Sloveniji. Letos bodo poskušali te rastline zasa-diti tudi v drugih krajih. V vzhodnih delih države bodo le-tos poskušali rastline krimsagi-za. Da bi razširili setvene po-vršine sezama in ameriškega lešnika, ki ju goje v LR Makedoniji, bodo izvedli poskuse za

uvodbo teh kultur v sredozem-ski pas in ostale ugodne terene. V ernogorskem in dalmatinskem Primorju in v Makedoniji preiz-kušajo možnosti za gojitev tek-stilne rastline subtropskih krajev "kvajule". Kmetijski stro-kovnjaki bodo pričeli kultivira-ti divjo rastlino "aklepijas", ki je bila pri nas znana pod ime-nom "elgansko perje" in raste na vlažnih področjih okrog slavonskega Broda, Siska in v mno-gih drugih krajih. S tem bo tudi ta rastlina izkoriščana v in-dustrijske namene. Gojiti po-kušajo tudi čaj, juto, bombajsko konopljo in druge kulture, ki bi se lahko prilagodile našim vre-menskim razmeram.

Prvi slovenski silos za žito bo zgrajen že letos

Ljubljana. — V Zalogu pri Ljubljani so začeli graditi člani sindikal. podružnice "Žito" s prostovoljnimi delom prvi silos za žito v Sloveniji. Ta silos bo nadomestil mnoga zasilna skladišča, raztresena širom naše ožje domovine. Ves delovni kolek-tiv sindikalne podružnice "Ži-ta" si je postavil nalogo, da bo opravil delo tako, da ne bo prav nič trpelo redno delo. V celoti šo se zavezali, da bodo opravili 3680 prostovoljnih delovnih ur. Pri gradnji bo sodeloval tudi delovni kolektiv Najvoda in Kolo-niale z 875 delovnimi urami.

Prva dela za gradnjo tega si-losa so se pričela že lani. Tla so morali zaradi plasti ilovice pod gramozom zavarovati s piloti, na katerih je položena močna betonska plošča. Silos bo imel o-kroglo obliko, ki omogoča eno-stavnejše upravljanje žita v ce-lice. Vse delo v zgrajenem silo-su bo mehanizirano, prav tako razkladanje z vagonov in nakla-danje.

Žitni silosi imajo velik pomen za redno in pravilno zagotovitev prehrane. Po petletnem planu bomo v vsej državi zgradili mre-žo skladišč, silosov in hladilnic. V žitornih krajih, države jih je še večje število ter so opremljeni z vsemi potrebnimi sodo-bnimi strojnimi napravami. Do konca lanskega leta je bilo v Vojvodini zgrajenih 135 manjših žitnih skladišč, v Srbiji 12, v Hrvatski 44, v Makedoniji 21 ter v Bosni in Hercegovini 11. Razen velikih silosov, ki jih bomo letos zgradili v Ljubljani, v Splitu, Pristini, Prilepu in v Kočanih, bomo začeli graditi tudi velike hladilnice za živila, ki se rada pokvariijo, zlasti za me-so, jaja, maslo, sadje in povrt-nino.

NOVE ŽAGE V BOSNI

V Bili pri Travniku in v Bo-sanski Krupi so nedavno začeli graditi dve veliki žagi. To bosta dva najbolj moderna obrata za-garske industrije v Bosni in Hercegovini. Hkrati ob žagah bodo pozneje zgradili tudi perilnice in sušilnice za mizarski les in tovarno furnirja ter vezanih plošč.

PRED SONČNIM VZHODOM

NOVELE

ANTON INGOLIČ

(Nadaljevanje)

Pred površno zamračenim kavarniškim oknom je obstala in pogledala listek.

Po dolgem vpraševanju je prišla do večje hiše in pozvonila. Vrata ji je odprla starejša gospa.

"Iznanka sem, v vasi imam tri otroke, usmilite se jih!"

Gospa jo je povabila v toplo kuhinjo in ji — vprašujoč jo, kako živi v vasi in kako je živele na svojem domu — izročila torbo, polno moke in fižola, na vrh pa je položila kos suhe slanice.

Milojka se je zmedena zahvalila.

Ko je bila na vratih, jo je gospa ustavila: "Menda ne pojdeš nocoj v vas? Če nimaš kje spati, ti bom vrgla slamnjaco v kuhinjo."

Milojki je postalo zaradi tolike dobrote še bolj nerodno. Naglo je odgovorila, da bo spala pri neki svoji znanci in bo drugo jutro nadaljevala pot.

Šele ko je bila zunaj v temi in snegu, ji je postalo žal, da ni sprejela ljubeznive ponudbe. Vendar se ni marala vrniti. Prebrala je drugo ime in poizvedela za ulico.

Hiša je bila velika in lepa. Pozvonila je. Dolgo je morala čakati. Slednjič je le prišla priletna drobna ženica.

"Pridi, revica," jo je ljubeznivo povabila, ko ji je povedala, česa želi. "Praviš, s Kosovega polja si? Med onimi nesrečniki tedaj, ki ste pred leti odšli naprej s svojega starega doma, s novega so vas pa naglani za božič. Pridi!"

Ko sta šli skozi predsobo, je bilo slišati iz ene izmed sob hrupne glasove in zvok kitar.

"Mladi gospod se nam je danes vrnil," je pojasnila ženica in dostavila zaupneje: "Poslali so ga bili na delo v Bor, štirinajst dni se je mučil siromak v rudniku. Kaj vse so stari gospod napravili, da bi ga rešili prisilnega dela! Pred tremi dnevi so se odpeljali celo v Beograd, no in danes zjutraj se je vrnil. Dober človek je, še bolj kot njegov oče. Prišlo je nekaj njegovih prijateljev, alave srečno vrnitev. Pridi, še medve se bova povesele!"

V kuhinji je bilo prijetno toplo. Na štedilniku se je kuhalo žganje, na mizi je ležalo na velikem podnožniku pol pečenega prašička. Lepo rdeče je bil zapecen in svetil se je, kakor da je pravkar prišel iz peči.

"Kar sem na toplo," je dejala ženica in odpeljala Milojko, ki je boječ obstala na vratih, k štedilniku. "Jaz sem Živka, teta Živka! Že dvajset let kuham pri Saričevih, zato imam pravico pogostiti ubogo pregnanko. Kako ti je ime?"

Od Živkinega živahnega pripovedovanja, ljubeznivega spraševanja, toplega štedilnika, kuhanega žganja in lepega koščka prašička se je Milojka otajala.

"Dušica, uboga dušica," je ponavljala zajočana Živka, ki jo je ganila Milojkina žalostna povest. "Z mladim gospodom bom govorila, da ti bo pomagal. Srečo si imela, da si prišla v našo hišo prav nocoj, ko obhajamo takšno slavo. Milojka, Milojkica!" je Živka vzkliknila.

la vsa iz sebe in se vrtela okoli zmedene Milojke. "Kakšne lase in oči imaš, kakšne so ti ustnice! Prava lepota si. Za teboj je gotovo poročilo širno Kosovo polje. Nič ne mara, če si izgubila hišo, zemljo in moža, tvoje lepote in mladosti ti niso mogli vzeti. Dobila boš drugega moža." Toda ko je opazila, da tako govori, je Milojki ni ljubo, je nadaljevala pomilujoče: "Revica, ti imaš premrzle noge, tudi jopič ti je premočen. Sezuj se, da se ogreješ! Daj jopič, da ga obesim semle nad štedilnik. No, sezuj se že! Sami sva, gospodje se zabavajo v sobi. Čakaj, prinesla ti bom nogavice in copate mlade gospe."

Živka je že odhitela. Milojka, ki ji je postala svetla kuhinja domača, kakor da je živele leta in leta v njej, se je brez oklevanja sezula in si slekla tudi jopič. Živka ji je prinesla tanke svilene nogavice in pisane, tople copate.

"Tudi obleko imaš vlažno. Čakaj, gospa ima dve omari oblek!"

Vrnila se je z rožnato jutranjo haljo.

"Sleci svoje mokre cunje, pa si obleci tale plašč! Topel je. Nič se ne boji! Mlade gospe ni doma, ne bo vedela, da si ga imela. No, no, nič se ne obotavljaj!"

Milojka si je slekla obleko. Ko je opazila Živka, da ima tudi srajco vlažno, ji je hotela prinesiti še perilo, vendar jo je Milojka odločno zadržala.

"Kako ti pristoja!" je vzkliknila Živka vsa žareča. "Poglej se v ogledalu! O, ko bi bila mlada gospa tako lepa, kot si ti, bi bil naš mladi gospod srečnejši, kot je."

Potem je morala s vinjeno kuharico piti kuhano žganje in prigrizovati sladko pecivo. Živka je razgreta pripovedovala o sitni in nedežni mladi gospe, ki se je boji vsa hiša, o miru, ki ga ona, Živka, dva tedna uživa, kar je mlada gospa odšla k svojim staršem, toda že jutri ali popoldne, ko se bo vrnila, bo konec njenih lepih dni; pripovedovala je o mladem gospodu, ki bi se bil rad oženil z drugim dekletom, toda stari gospod ni dovolil, ker ni bila dovolj bogata.

Z večjim navdušenjem kot mati o svojem sinu, je govorila o njem, ki ga je nosila na rokah, vodila na sprehod, spremljala v šolo in skrbela zanj. Milojko je prehajalo toplo, v misli so ji prihajali lepi in prijetni dogodki iz davnih let. Ko je utihnila Živka, se je oglašila Milojka. Pripovedovala je, kako je svoji čredi po ves dan pelal. Kako prijetna so bila jutra, kako lepi večeri! Njen glas je segal do sosednje planine. Nekaj let je ostal brez odmeva. Nekega večera pa se je oglašilo v sosedne planine: bila je pesem, ki ji je segla v srce. Vso noč ni mogla zaspati. Ko je drugo jutro zapela, je drhte čakalo odziva. Oglašilo se je zateglo, hrepeneče. Tako sta si dan na dan pela, dokler ni nekega večera stopil pred njo. Bil je visok fant, imel je podolgovato, ozko lice.

"Kako ti je ime?" je vprašal naravnost.

"Milojka sem!" je odgovorila plašno.

(Dolje prihodnjaj!)

Ljubljanski proces proti zločinskemu gestapovcem, vohunom in saboterjem

(Nadaljevanje)

Obt.: Da, bil je vojni zločinec.

Stepišnika je gestapo "vzgal" v Dachau v predvsem z namenom, da bo delal po vojni, seveda za druge imperialistične države.

Preds.: Kdo je Koska?

Obt.: To je nek psevdonim zveze, katero mi je določil Leberdorfer pri mojem odhodu iz Dachau-a pri prehodu na Jme-nice.

Preds.: Torej vam je nakazal gestapovski zvez na Jeseniceh?

Obt.: Rekel mi je, da me bo ta zveza sama poiskala.

Preds.: Kaj vam je Koske govoril o delovanju gestapovskih agentov po končani svetovni vojni?

Obt.: Že pri zadnjem sestanku mi je omenil in nazadnje tudi popolnoma jasno povedal, da so oni že računali s tem, da bo Nemčija vojno izgubila, da pa dejavnost gestapa ne bo prenehala, temveč se bo nadaljevala in so tudi mene že predvideli za tako povojno delo.

Preds.: V čigavo korist bi bilo to povojno delo?

Obt.: Jasnó, da v korist ostalih imperialističnih držav.

Stepišnik je bil podroben Himmlerjevemu osebnemu štabu.

Tožilec je nato prečital več odstavkov iz pisma, ki so bila najdena pri hišni preiskavi obtoženega Stepišnika, iz katerih je razvidna vsa pokvarjenost obtoženega Stepišnika, ki se je

skušal hinavsko zagovarjati in zmanjševati svojo krivdo s tem, da je zaradi preganjanja bil primoran, da opravlja ta zločinski posel.

V teh pismih, ki jih je pisal domačin, pravi med drugim: "Življenje v kasarni mi ne delalo nobenih težav. Včeraj sem premišljeval, kaj bi bilo najbolje, če in prišel do zaključka, da izgon v Nemčijo." To je pisal iz kasarne v Mostah.

V pismu iz Dachau-a pa je pisal: "Meni gre prav dobro. Dachau je vse kaj drugega, kakor sem pričakoval. Od lani so se razmere odločno poboljšale in ti povem, da je danes le še sanatorijski. Vzeli so me v svojo družbo in so se moja lica že čisto napolnila. Na trebuhu pa sem dobil dobro plast masti. Jem grozno mnogo. Na božič sem jedel pečeno gos, pečenega zajca in piškote pod visokim božičnim drevescem. Torej nikakih skrbi za mene."

V drugem pismu je pisal: "Z mojim zdravjem: najodličnejše... Živim čisto lagodno, lagorsko življenje me ne muči, nimam nobenih skrbi..."

Tožilec: Glejte, obtoženi Stepišnik, kako ste mislili o nacistični Nemčiji, kot gestapovec o zločinskih nacistih. Poleg tega ste vi videli poštno Slovence, kako so umirali v taboriščih in kako so odhajali v partizane! Se čutite krivega zločinca?

Obt.: Da.

Pisma, ki jih je pisal obtoženi Stepišnik, so razodela njegovo popolno pokvarjenost. Stepišniku je izdala potno dovoljenje za odhod na dopust na Jesenice tako imenovana Annenrerbe v Weissenfeldu, ki je spadala neposredno v Himmlerjev osebni štab.

Tož.: Vi ste bili torej neposredno v tem Himmlerjevem osebni štabu?

Obt.: Vse te poskusne postaje so bile podrejene tej Annenrerberbe.

Tož.: To je personalni štab.

Obt.: Da.

Tož.: To je Himmlerjev osebni štab.

Obt.: Da.

Tož.: Obtoženi Stepišnik, medtem ko ste vi jedli pečene goske in piške, so se v lagerju nahajali okostnjaki, ki jih nanašali na umirali od gladi. Kaj predstavlja ta slika? (Mu pokaže sliko.) Ali vidite okostnjake tukaj?

Obt.: Vidim.

Tož.: In kaj predstavlja to?

Obt.: Krematorij.

Tož.: Človeku se jezi jo lasje, ko to vidi. Ves svet ve o teh zločinstvih. Vi pa ste stopili v gestapovsko službo, delovali v njej in pomagali uničevati žrtve nacizma. Ali se čutite odgovorne za to?

Obt.: Se čutim.

Na poskusni postaji sem delal s veseljem, ker sem bil agent gestapa.

Kot naslednji je bil zaslišan obtoženi Barle Karel, ki izjavlja, da se čuti krivega, ne priznava pa vseh dejanj, ki jih je obtožen.

V Dachau, kamor je prišel iz zapora v Gradcu, je bil poslan na tako imenovano gestapovsko prevzgojo. Z navidnimi odgovori skuša zmanjšati svojo krivdo. Tako na primer pravi o Presterlu, da je bil v Dachau zelo poznan kot gestapovec, da pa je on z njim občeval kot s komunistom, kljub temu, da ga je Presterl pozval kot gestapovec gestapovca, da dela s njim. O takim imenovanem "komitetu", ki je izdajal gestapovcem poštno borce, pravi, da je bila to organizacija, ki je imela nologo, da vpliva na ljudi, da jih obvešča in da ima nad njimi pregled in kontrolo. Ni pa ta organizacija po njegovih izjavah pripravljala nikake sabotaže, niti ni razpravljala o pobegih iz taborišča.

Barle je bil zaposlen na poskusni postaji, kjer je delal kot kemik. Sodeloval je pri poskusih, kjer so ljudi potapljali v ohlajeno vodo, in pri tem določali kisik in ogljikovo kislino. Na to postajo je prišel po priporočilu Presterla in delal na njej od marca 1943. do osvoboditve. O teh poskusih pravi:

Predsednik: Takrat ko ste ljudi potapljali v vodo — ali ste sodelovali?

Obtoženec: Da, ko so sami šli v vodo.

Ta njegov odgovor izzove v dvorani smeh.

Gestapovec je Barle postal leta 1941., ko je podpisal izjavo v Brestu v Franciji, da bo z vsemi silami delal za Nemčijo. V Gradcu je delal kot gestapovski agent, izdajal antifasiste ter bil konfident v celicah. Tako je izdal tudi hekega Steinerja. O španskem borcu Čučkoviću, ki ga je provokatorika "antifasistična" organizacija poslala v smrt, pripoveduje, da je bil to zelo borben človek. V preiskavi je obtoženi Barle izjavil naslednje:

"K svoji zaposlitvi na poskusni postaji nam priporočil, da sem to delo opravljal z veseljem, posebno delo v laboratoriju, ker sem bil agent gestapa in sem bil dolžan to vršiti. Že v Gradcu sem se prostovoljno odločil za to delo zaradi tega, ker mi je nudilo posebne ugodnosti."

Obtoženi Barle je delal na poskusnih postajah, na katerih so z nečloveškimi postopki uničevali ljudi, delal po lastni izjavi z veseljem. Javni tožilec mu je nato prečital izjavo interniranca, ki je preštal muke na tej preizkusni postaji. To je Franc Likar, na katerem so poizkušali, koliko mrzloti vzdrži človeško telo. O tem pripoveduje, da ga je 12. januarja odpeljal neki bolničar Slovenec v peti blok, kjer so ga SS-ovci slekli in privezali na nosilo, mu vtaknili v usta cevko in zamazali usta z nekakšno ilovico ter ga potopili v vodo, ki so jo nato ohladili, do zmrzlitve. Nato so razrezali s posebnimi stroji led na kose ter iz njega v krematoriju odhajali ljudi, ki so že prej dobili injekcije za temperaturo. Nato so te žrtve prepegljali v sobo, kjer so okoli njih plešale ženske.

Pri takem zverinskem delu je z veseljem sodeloval tudi Barle. Obtoženi Barle je med drugim hotel tudi zatajiti, da je bil povezan z obtoženim Diehlom kot gestapovski agent z gestapovskim agentom. Po sočenju tega ni mogel več tajiti.

Revizija se ne interniranci bali kot najhujšega obtoženca.

Nato je bil zaslišan obtoženi Ličen Vladimir. Čuti se krivega in priznava dejanja, katerih je obtožen. Na sodelovanje z gestapom je pristal v Trstu, od koder je bil poslan v Dachau. Tu je že drugi dan dobil gestapovsko zvezo z obtoženim Kranjcem. Kasneje pa je vzdrževal zvezo s Stepišnikom.

Predsednik: Čemu je služila obveščevalna služba?

Obtoženec: Obveščevalna služba je služila lagerskemu vodstvu. Kontrolirala je razpoloženje jetnikov in delo v lagerju. Iz poročil je lagersko vodstvo izvajalo svoje zaključke.

Ličnova naloga je bila, da organizira bakteriološki laboratorij. Zaradi sprememb v vodstvu oddelka pa je pozneje delal pri kliničnih analizah.

Predsednik: Kako vi gledate na lagerski revir? Ali je bil tu di v sklopu uničevalnega sistema?

Obtoženi: Samo po sebi se razume, da je bil.

Preds.: Zakaj?

Obt.: Ker je bil njegov namen, da se nekateri ljudje, ki so oboleli na primeren, ne preveč očiteno način, spravilo s poti.

Preds.: Torej ste v tem revirju uničevali ljudi?

Obt.: ... Starejši tovariši so pripovedovali, da so se revirja bali kot najhujšega in da so raje cepali po blokih bolni, kakor da bi šli v revir pod komando različnih priučenih strežnikov, kajti zdravniki v revirju ni bilo. Znano je bilo, da so uporabljali različne injekcije kot bencin in razne druge strupe, ki so jih vbrizgavali težko bolnim ali pa ljudem, ki so bili določeni, da morajo izginiti.

Pri tem delu sta sodelovala razen obtoženega Ličena tudi Fakin in Košir Mirko.

Obtoženi Ličen je odšel iz Dachau aprila leta 1944 in sicer v Ljubljano, od koder je gestapo poslal v Celovec. Tudi v Celovcu je preko obratovodje Iglaerja delal za gestapo, ki ga je obveščeval o življenju v tovarni. Tu se je tudi dogovoril za vohunsko delo po vojni.

Moje delo je bilo gestapovsko in se smatram za gestapovca.

Po krajšem odmoru je bil zaslišan obtoženi Košir Mirko. Priznava krivdo in izjavlja, da so v preiskavi postopali dobro. Priznava, da je 8. novembra 1943 dezertiral iz narodno-osvobodilne vojske. Nato se je nekaj časa skrival pri svoji materi, nakar je odšel k Swobodi. Swoboda je bil med okupacijo rektor nemške Akademije. Ta ga je preko nemškega komandanta napotil k Duschu, šefu gestapa v Ljubljani. Tu je obtoženi Mirko Košir podpisal izjavo, da bo delal za Nemčijo, za gestapo. Nato je bil poslan v Dachau, kjer je v kratkem času dobil gestapovsko zvezo z Vlasto Kopačem, kasneje pa z inž. Stepišnikom.

Preds.: Ali ste imeli kakšne naloge kot gestapovski agent?

Obtoženi Košir: Domenili smo se, o tem, kaj bom poročal inž. Stepniku. Poročal sem o vsem, kar se je govorilo v lagerju in kar se je v njem dogajalo.

Košir je delal v kemičnem laboratoriju za SS-ovskega zdravnika in sicer je določal natrični dušik in vodik v urinu in krvi bolnikov, ki so bili bolni na lakotnem in demu.

Preds.: Kako gledate na to delo v revirju?

Obt.: Ocenjujem ga prav tako kot vojne zločine, ki jih je storil Hintermaier, ki je bil obsojen v Nürnbergu.

Preds.: Kakšna ustanova je bil ta revir in v kakšne namene je služil?

Obt.: Revir je bil navidež bolnica, dejansko pa ena sama poskusna postaja.

Svoje delo v taborišču ocenjuje obtoženi Košir kot gestapovsko in se smatra za gestapovca.

Naša naloga je bila vzdrževati red in odvrnati interniranje od upora.

Naslednji je bil zaslišan obtoženi Oswald Stane.

Tudi Oswald priznava dejanja, ki jih je bil obtožen in se čuti krivega. V gestapo je vstopil 1941 leta v zaporu v Begunjah, od koder so ga poslali v Dachau na "prevzgojo".

Preds.: Kaj pomeni to "gestapovska prevzgoja"?

Obt.: To pomeni prevzgojiti človeka za posle, za katere ga je hotel porabiti gestapo.

V začetku leta 1942 je dobil v Dachau zvezo z nekim gestapovcem, ki je bil magacinar.

Preds.: Ste bili v Dachau član kake organizacije?

Obt.: Bil sem član organizacije, za katero mi je prav ta magacinar sugeriral, naj jo poskušam ustanoviti med slovensko skupino.

Oswald in Juranič

Preds.: Kakšne naloge je imela ta organizacija?

Obt.: Krepi, vzdrževati red v taborišču, pobijati, odnosno odvrnati internirance, naj ne poizkušajo kakršne koli borbe s prevzgojo, da bi to pomenilo za vsakega samomor, da se je proti režimu in redu v taborišču nemogoče boriti.

Preds.: Kakšno linijo je potem zastopala ta organizacija?

Obt.: Linijo, ki jo je diktilal gestapo.

Preds.: S čim je pomagala gestapu? Ali ste imeli prebte te organizacije tudi obveščevalno službo?

Obt.: Imel. Imel zaradi tega, ker je ravno preko te organizacije gestapo izvedel vse, kaj se počenja, kaj se govori in kaj se misli v taborišču. To je bil nek barometer za razpoloženje.

V taborišču je bil obtoženi Oswald sobni starešina, gestapovski priganjač za vzdrževanje pedantnega reda v spalnicah. Preko gestapovca magacinerja je imel obtoženi Oswald zvezo z "Arbeitseinsatzom", ki je po njegovi izjavi zasledovalo pri postavljanju ljudi na boljše komande cilj, da jih odvoji od ostalih in jih s tako zvanimi boljšimi komandami korupira.

Iz Dachaua je obtoženi Oswald odšel na Jesenice in na gestapovsko komando na Bledu, od koder ga je gestapovec Baumgartner poslal v Innsbruck.

Gasser je star špijon

Obtoženi Gaser Paul je primestar starega špijona, ki rad laže in ne pove dvakrat ene stvari enako. Zelo rad govori o sebi kot zločincu iz Dachaua, toda o svojem delu, o svojih špijonskih zvezah po koncu vojne noče priznati ničesar.

V Dachauu je bil strežnik in je kot tak prepeglaval bolnike, jih zastrupljal z injekcijami ter moral na ta način, da jih je polival z mrzlo vodo, postavljaj na mrzlo itd. Gestapovec je postal l. 1940, čeprav je pred sodiščem najprej izjavil, da je pristal na sodelovanje z gestapom l. 1941. Med drugim je v taborišču u-

smrti 70 letnega starca Skalarja, katerega je bolnega postavil pred odprta vrata na mrz. Namerno je spustil v taborišče ponorelega gestapovca, ki je potem nekoga ubil. Namenoma je zastrpiti Italijana Rossija in tako dalje. Kljub vsem tem svojim zločinom, zaradi katerih sam sebe imenuje cinčno "svinja", je po vojni napisal brošuro o Dachauu, v kateri sicer prikazuje vojne zločine, ki so se tam izvrševali, sebe pa hoče prikazati kot mučenika.

Gasser je že star agent raznih obveščevalnih služb. Po špijonskem poslu je prišel dvakrat tudi v Jugoslavijo in sicer kot žurnalst. Njegov pravi poklic je elektrotehnik, izdajal se je za pisatelja in novinarja, delal je kot kurjač v hotelu "Dubrovnik" v Opatiji itd. V Jugoslaviji je poskušal vzpostaviti zveze s soobtoženim Diehlom Brankom, stopil je v pisemno zvezo z magistrom Ančikom iz Ribnice, katerega pa zaradi poštenosti ni mogel uporabiti pri svojem špijonskem delu. V Jugoslaviji je obiskoval vojne ujetnike, skušal od njih dobiti razne podatke. Zbiral pa je podatke tudi po taboriščih, v vlakih, gostilnah itd. Vzdrževal je gestapovske zveze z nekim Sobekom in Queckom, ki je sedaj agent tuje špijonske službe. Na telefonski poziv, ki ga je poslal Ančiku, se je namesto svojega imena podpisal z Ančik J.

Na predlog vojnega tožilca je bil zaslišan kot pričar dr. Ančik, ki v svojih izjavah pripoveduje, da se je obtoženi Gasser v taborišču posluževal zverstev in nasilstva. Sam dr. Ančik navaja kot očividca troje takih zverstev. V prvem primeru je neki francoski ujetnik prišel noreti. Gasser ga je zvezal, oblekel v prisilni jopič in mu vtikal glavo v čeber vode toliko časa, da je postal bolnik moder in nezavesten. Prav tako je zločinec Gasser ravnal tudi z nekim Nemcem. Nekega drugega Francoza pa je narkotiziral s kloretolom do nezvesti. Dr. Ančik pripoveduje tudi, da je obtoženi Gasser pustil odpeljati ne glede na letni čas bolnike, ki so bili bolni na dezinteriji, v umivalnico, kjer so jih pozimi umivali z mrzlo vodo in drgnili s sirkovo krtačo.

(Dolje prihodnjaj!)

WOMEN & GIRLS WANTED
Making paper hats and party favors.
Easy work. No standing. Come ready for work.
KUEPPER FAVOR CO., Inc.
3636 West Armitage—Chicago

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

"PROSVETA"

2657 S. LAWDALE AVE.

Chicago 23, Ill.

19

Vaša naročnina na "Prosveto" je potekla z dnem

V slučaju, da je od strani upravitelja kakšna pomota, nas takoj obvestite, da se bomo lotili Z bratskim pozdravom ZA UPRAVO "PROSVETE"

CENE LISTU SO:

Za Zdrav. dr. v Kanado \$2.00	Za Chicago in okolice je \$2.50
1 tednik in 1.00	1 tednik in 1.00
2 tednika in 1.50	2 tednika in 1.50
3 tednika in 2.00	3 tednika in 2.00
4 tednika in 2.50	4 tednika in 2.50
5 tednikov in 3.00	5 tednikov in 3.00

Za Evrope je \$11.00

Ispolnite spodnji kupon, priloge potrebne vrsto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaše lastnina.

Prištetje se sme le eno članu in družini, ki to dovolijo in ki live ali stanujejo na enom in istem naslovu.

V nobenem slučaju ne več kot 5 tednikov

Pojasnili: Vselej kakor hitro kateri teh članov, ki so prišteti, preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to